

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/274/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5316200755
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2017:5316200755.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobcu F. O., nar. XX.X.XXXX, bytom N., L. 17XX/X, právne zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o., so sídlom Čadca, Potočná 2835/1 A, proti žalovanému Slovenská republika, za ktorého koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Štúrova 2, o náhradu škody vo výške 4.093,36 eur, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 4C/20/2016-99 zo dňa 2. júna 2016 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol (v celom rozsahu) žalobu, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť mu 4.093,36 eur titulom náhrady škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Vychádzal z toho, že nebola preukázaná základná podmienka pre priznanie uplatňovaného nároku, a to zrušenie alebo zmena príslušným orgánom rozhodnutia (v súdnej veci uznesenia o vznesení obvinenia voči žalobcovi) pre nezákonnosť. S poukazom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 163/2013 zo dňa 13.11.2013 uviedol, že skutočnosť, že žalobca bol neskôr oslobodený spod obžaloby, neznamená naplnenie podmienok v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.; t.j. že by týmto výsledkom trestného stíhania došlo k zrušeniu uznesenia o vznesení obvinenia voči žalobcovi. Za zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia voči určitej osobe teda nemožno považovať neskorší rozsudok o oslobodení tejto osoby spod obžaloby.

2. Okresný súd konštatoval, že v čase vznesenia obvinenia existoval určitý stupeň pravdepodobnosti, že prešetrovaný skutok spáchala (práve) obvinená osoba, čiže boli splnené všetky zákonné predpoklady na vydanie predmetného uznesenia. Uznesenie o vznesení obvinenia nebolo zrušené ani na základe konania o sťažnosti podanej obvineným (žalobcom); sťažnosť bola prokurátorom zamietnutá ako nedôvodná. Podľa okresného súdu by bolo logické, že ak by uznesenie o vznesení obvinenia bolo nezákonné, bolo by zrušené na základe riadneho opravného prostriedku (sťažnosti) a k ďalším štádiám trestného konania - vrátane podania obžaloby a vydania rozsudku - by nedošlo. Oslobodením žalobcu spod obžaloby sa tak „len nepotvrdila pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku“ žalobcom, ktorá pravdepodobnosť však v čase vydania uznesenia o vznesení obvinenia existovala.

3. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že v konaní úspešnému žalovanému ich náhradu nepriznal, lebo si tento procesný nárok neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

4. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, ktorý sa domáhal jeho zmeny tak, že žalobe bude vyhovené. Namietal, že záver okresného súdu, že za zrušenie alebo zmenu uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť nemožno považovať neskorší rozsudok o oslobodení spod obžaloby, odporuje rozhodovacej praxi súdov (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 194/2008, či 4 M Cdo 15/2009, ale aj rozhodnutia súdov nižších inštancií). Zdôraznil, že podstata nároku na náhradu škody sa viaže na samotný výsledok trestného stíhania, a nie na

(ne)správnosť postupu orgánom činných v trestnom konaní. Štát pritom nesie objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým bolo zasiahnuté do základných práv jednotlivca. Podľa odvolateľa nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Výsledok trestného konania (oslobodenie spod obžaloby) totiž preukazuje, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo, a „vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia.“

5. Žalobca doplnil, že pokiaľ okresný súd vychádzal z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 163/2013 zo dňa 13.11.2013, ten sa zaoberá úplne inou otázkou - premlčaním konkrétneho nároku. Okresný súd sa teda uspokojil iba s tvrdeniami žalovaného a na ich základe rozhodol bez toho, aby sa s označeným nálezom detailne oboznámil. K odvolaniu žalobca pripojil viaceré súdne rozhodnutia, ktoré majú potvrdzovať správnosť jeho argumentácie.

6. Žalovaný zostal v odvolacom konaní nečinný.

7. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 389 ods. 1 písm. c/, § 391 ods. 1 CSP.

8. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Súdna judikatúra vychádza z toho, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu (predovšetkým jej materiálnemu ponímaniu) zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená. Nadväzne systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že pokiaľ došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby (osobitne, ak nebolo dokázané, že skutok spáchal obvinený/obžalovaný), je potrebné z celkového hľadiska konštatovať, že trestné stíhanie bolo nedôvodné, t.j. v konečnom dôsledku nezákonné. Rozhodujúcim kritériom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia a vedenia trestného stíhania je teda neskorší výsledok trestného stíhania. V danej súvislosti možno poukázať napr. na rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR pod č. R 35/1991, či R 70/1994, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 M Cdo 15/2009, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 194/2010, ale tiež na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 25/2011.

9. V rámci súvisiacich úvah je žiaduce doplniť, že osoba, proti ktorej je vedené trestné stíhanie, je v porovnaní s orgánmi štátu v značnej nevýhode už len z toho titulu, že štát disponuje na tento účel osobitne zriadeným odborným aparátom s rozsiahlym profesionálnym zázemím. Tiež preto priamo ústava zaručuje stíhanej osobe právo na právnu pomoc (čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR). Súčasťou daného (základného) práva pre prípad - z hľadiska stíhanej osoby - pozitívneho výsledku trestného stíhania je i oprávnenie požadovať náhradu účelne vynaložených nákladov konkrétnej právnej pomoci ako materiálnej ujmy spôsobenej štátom. Výkladom z opaku tejto úvahy možno dospieť k záveru, že niet racionálneho dôvodu nepriznať fyzickej osobe právo na náhradu trov obhajoby, ak štátna „mašinéria“ (v pozitívnom slova zmysle) voči nej neopodstatnene viedla trestné stíhanie, resp. jej nebola spôsobilá preukázať pôvodne (uznesením o vznesení obvinenia) tvrdenú vinu, t.j. potvrdiť dôvodnosť vzneseného obvinenia právoplatným odsúdením, ktoré jediné je z pohľadu preukázania viny relevantné.

10. Okresný súd východiskovo zdôrazňoval Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 163/2013 z 13.11.2013, v ktorom (okrem iného) je konštatované, že uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré spĺňalo v čase svojho vydania všetky zákonné predpoklady, nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné len preto, že v neskoršom štádiu trestného konania sa nepotvrdila pravdepodobnosť podozrenia zo spáchania trestného činu (ako tomu bolo aj v prejednávanej veci). Pokiaľ však dotknutú časť jeho odôvodnenia (predovšetkým strany 23 a 24) interpretoval okresný súd ako revidujúcu (v podstate až popierajúcu) vyššie definované závery doterajšej (niekoľko desaťročnej) súdnej praxe v predmetnej otázke; prípadne ak mal za to, že v okolnostiach súdeného prípadu nie sú tieto závery aplikovateľné, bolo nevyhnutné, aby svoje úvahy podrobnejšie odôvodnil. Osobitne, ak jeho rozhodnutie predstavuje zásadný odklon od ustálenej súdnej praxe.

11. Z čisto izolovaného hľadiska by sa citované, resp. parafrázované konštatovanie ústavného súdu v označenom náleze mohlo javiť ako (až) prelomové. Pokiaľ by však rozhodnutie ústavného súdu malo smerovať k zásadnej revízii ustálenej judikatúry (predovšetkým Najvyššieho súdu SR), muselo by sa s ňou adekvátne vysporiadať; čo ale nebolo predmetom posúdenia v dotknutom konaní pred Ústavným súdom SR. Tento síce konštatoval, že dotknutá judikatúra Najvyššieho súdu SR neprešla testom ústavnosti, avšak takýto test nevykonal ani v rozoberanom náleze. Súvisiace úvahy ústavného súdu je tak potrebné vnímať predovšetkým v okolnostiach konkrétnej (ním prejednávanej) veci. Zároveň predmetná úvaha predstavuje len „vedľajšiu“ úvahu ústavného súdu, keďže nález sp. zn. II. ÚS 163/2013 z 13.11.2013 sa venuje prioritne riešeniu otázky premlčania, resp. určenia začiatku plynutia premlčacích lehôt.

12. Navyše nie je možné prehliadnuť, že v samotných Ústavných súdom SR (v období časovo blízkom vydaniu rozoberaného nálezu) boli vydané rozhodnutia plne akceptujúce doterajšiu judikatúru všeobecných súdov (prioritne Najvyššieho súdu SR) - napr. I. ÚS 548/2012 z 7.12.2012, či II. ÚS 25/2011 z 24.3.2011.

13. Z doteraz konštatovaného je zrejmé, že odvolací súd sa nestotožnil s rozhodujúcim konštatovaním okresného súdu, že samotné oslobodenie obžalovaného (žalobcu) spod obžaloby nevedie k záveru o nezákonnosti uznesenia o vznesení obvinenia. Naopak, v zmysle vyššie vymedzených východísk, úvah a z nich rezultujúcich záverov je namieste v konkrétnostiach súdenej veci považovať súvisiacu podmienku vzniku nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. za splnenú. Nadväzne úlohou okresného súdu v ďalšom konaní bude posúdiť existenciu ďalších (kumulatívnych) predpokladov a v prípade ich danosti rozhodnúť o konkrétnej výške nároku žalobcu.

14. Hoci výrok o trovách konania nebol odvolaním výslovne napadnutý, ako priamo závislý od rozhodnutia vo veci samej (§ 379 písm. a/ CSP) musel byť taktiež zrušený. V novom rozhodnutí, resp. v ďalšom priebehu konania rozhodne okresný súd tiež o trovách tohto odvolacieho konania.

15. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e dovolanie prípustné.